

POSTANOWIENIE Z DNIA 3 PAŹDZIERNIKA 2005 R.

V KK 128/05

Artykuł 89 § 1 k.k., stanowiący podstawę do orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania, nie znajduje zastosowania, jeżeli we wszystkich zbiegających się skazaniach zarządzono w postępowaniach wykonawczych wykonanie warunkowo zawieszonych kar.

Przewodniczący: sędzia SN H. Gradzik (sprawozdawca).

Sędziowie: SN D. Rysińska, SO (del. do SN) T. Artymiuk.

Prokurator Prokuratury Krajowej: M. Staszak.

Sąd Najwyższy w sprawie Kamila S., skazanego wyrokiem łącznym, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 3 października 2005 r., kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 18 listopada 2004 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 8 września 2004 r.,

o d d a l i ł kasację (...).

U Z A S A D N I E N I E

Kamila S. skazano prawomocnymi wyrokami:

- 1) Sądu Rejonowego w W. z dnia 12 listopada 1998 r. za czyny z art. 208 d.k.k. i z art. 203 § 1 d.k.k. w zw. z art. 58 d.k.k. popełnione w okresie od 15 marca do maja 1996 r. i w dniu 26 lipca 1996 r. oraz

- za czyn z art. 214 § 2 d.k.k. popełniony w dniu 3 maja 1996 r., na karę łączną roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat, oraz grzywnę w kwocie 100 zł;
- 2) Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 stycznia 2000 r., za czyn z art. 279 § 1 k.k. popełniony w nocy na 29 października 1995 r. oraz za czyny z art. 279 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. popełnione w okresie od maja 1996 r. do dnia 12 marca 1997 r. na karę łączną 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat oraz grzywnę 90 stawek dziennych po 50 zł.

Postanowieniami z dnia 8 stycznia 2003 r. zarządzono wykonanie kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec skazanego w obu wymienionych wyżej wyrokach.

Kamil S. wystąpił wówczas do Sądu Okręgowego w W. z wnioskiem o wydanie wyroku łącznego.

Wyrokiem łącznym z dnia 8 września 2004 r., Sąd Okręgowy w W. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył orzeczone w obu wyrokach kary pozbawienia wolności i orzekł wobec skazanego łączne kary pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat i grzywny w wysokości 90 stawek dziennych po 50 zł każda.

W apelacji od tego wyroku obrońca skazanego zarzucił:

- obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 89 § 1 k.k. poprzez przyjęcie tego przepisu za podstawę orzeczenia o karze łącznej w sytuacji, gdy w wyrokach podlegających łączeniu orzeczono kary pozbawienia wolności w każdym wypadku z warunkowym zawieszeniem wykonania;
- obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 4 i art. 7 k.p.k., polegającą na uwzględnieniu jedynie okoliczności niekorzystnych dla

skazanego, a pominięciu tego, że skazany od kilku lat prowadził ustabilizowany tryb życia.

Wskazując na te zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Wyrokiem z dnia 18 listopada 2004 r. Sąd Apelacyjny w W. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Obrońca skazanego złożył kasację od prawomocnego wyroku. Zarzucił rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, mające istotny wpływ na treść wyroku, a to art. 89 § 1 k.k. w zw. z art. 85 k.k. i art. 69 k.k., przez ich nieprawidłową wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji uznanie przez Sąd Apelacyjny, że warunkowe zawieszenie połączonych kar orzeczonych wobec skazanego było prawnie niedopuszczalne, pomimo, iż w wyrokach podlegających łączeniu orzeczono wobec skazanego kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a dopiero następnie doszło do zarządzenia wykonania orzeczonych kar.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie prawomocnego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Przy rozpoznaniu kasacji Sąd Najwyższy zważył.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny wykluczył taką interpretację przepisu art. 89 § 1 k.k., która dopuszczałaby możliwość orzeczenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania w wyroku łącznym obejmującym skazania na kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia. Przeciwnie stanowisko prezentowano sporadycznie w piśmiennictwie z argumentacją, że w Kodeksie karnym brak jest przepisu wyłączającego warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej w sytuacji, gdy wszystkie kary jednostkowe wymierzone zostały bez warunkowego zawieszenia (P. Kardas w: red. A. Zolla: Kodeks kar-

ny. Część ogólna. Komentarz, Kraków 2004, s. 1188; J. Raglewski: Kontrowersje związane z orzekaniem kary łącznej na tle Kodeksu karnego, PiP, 2003, z. 5).

Sąd Najwyższy, orzekając w niniejszej sprawie podziela pogląd, że nie jest dopuszczalne warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej pozbawienia wolności na podstawie art. 89 § 1 k.k. w układzie, w którym zbiegają się tylko kary orzeczone bez warunkowego zawieszenia. Taki kierunek wykładni art. 89 § 1 k.k. występuje konsekwentnie w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. uzasadnienia uchwał SN z dnia 21 listopada 2001 r., I KZP 14/01, OSNKW 2002, z. 1–2, poz. 1 i z dnia 25 października 2000 r., I KZP 28/00, OSNKW 2000, z. 11–12, poz. 91). Opiera się ona na gramatycznej interpretacji tego przepisu wiodącej do oczywistego wniosku, że nie obejmuje on zakresem swego normowania zbiegu skazań tylko na kary orzeczone bez warunkowego zawieszenia wykonania.

W kasacji skarżący nie zakwestionował przyjętej w judykaturze wykładni art. 89 § 1 k.k. wykluczającej warunkowe zawieszenie wykonania kary pobawienia wolności przy zbiegu skazań na kary „bezwzględne”. W wysuniętym zarzucie przeciwstawił się natomiast temu pogładowi Sądu Apelacyjnego, który miał w sprawie rozstrzygające znaczenie. Sprowadza się on do stwierdzenia, że po zarządzeniu wykonania kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec skazanego w obu wymienionych na wstępie wyrokach, każde z tych skazań przeistoczyło się w skazanie na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia. W tej sytuacji, w przekonaniu Sądu odwoławczego, orzeczenie łącznej kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia wykonania nie jest dopuszczalne na podstawie art. 89 § 1 k.k., gdyż taki zbieg skazań nie jest przedmiotem normowania tego przepisu.

W dalszym wywodzie autor kasacji nie negował, że warunkiem zastosowania warunkowego zawieszenia wykonania łącznej kary pozbawie-

nia wolności na podstawie art. 89 § 1 k.k. jest to, aby przynajmniej w jednym ze skazań objętych postępowaniem o wydanie wyroku łącznego, orzeczono karę z warunkowym zawieszeniem wykonania. Skarżący utrzymał jednakowoż, że skazanie z warunkowym zawieszeniem wykonania kary nie traci tego atrybutu w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego także wtedy, gdy zarządzono już wykonanie kary. W jego rozumieniu rodzaj zbiegających się skazań, kwalifikujący je do ewentualnego warunkowego zawieszenia wykonania łącznej kary pozbawienia wolności na podstawie art. 89 § 1 k.k., należy odnosić wyłącznie do treści wyroków w chwili ich uprawomocnienia, bez uwzględnienia zmian, które wprowadzono już w toku postępowania wykonawczego. Polemizując z odmiennym w tym względzie stanowiskiem prezentowanym w zaskarżonym wyroku obrońca skazanego twierdzi, że opiera się ono na zawężającej, niekorzystnej dla sprawcy, a przez to niedopuszczalnej wykładni art. 89 § 1 k.k., „przenoszącej niejako na grunt przepisów związanych z wymiarem kary łącznej zasady obowiązujące w postępowaniu wykonawczym, w szczególności dotyczące obligatoryjnego zarządzenia wykonania kary”.

W ocenie Sądu Najwyższego argumenty autora kasacji są niezasadne. Przede wszystkim nie można zgodzić się z zapatrywaniem, jakoby skazanie na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania petryfikowało treść takiego rozstrzygnięcia w postępowaniach jurysdykcyjnych, które toczą się po uprawomocnieniu się orzeczenia, w szczególności w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Z samej przecież istoty warunkowego zawieszenia wykonania kary wynika, że kwestia ta nie jest w wyroku ostatecznie zdecydowana. Sąd pozostawia ją biegowi postępowania wykonawczego, uzależniając niewykonanie, bądź wykonanie kary od zachowania się skazanego w okresie próby (art. 75 § 1 i 2 k.k.), ale także w okresie po wydaniu wyroku, a przed jego uprawomocnieniem się (art. 75 § 3 k.k.). Wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności z warunko-

wym zawieszeniem wykonania zachowuje ten charakter, o ile po jego wydaniu, a najpóźniej w terminie 6 miesięcy od zakończenia okresu próby, nie dojdzie do zarządzenia wykonania kary. Zarządzenie wykonania kary, unicestwiając warunkowe zawieszenie zmienia kategorię skazania. Od tego czasu jest to już skazanie na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia i tak należy je postrzegać w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Jeśli bowiem w wyroku skazującym uzależniono egzystencję warunkowego zawieszenia wykonania kary od zachowania się skazanego w okresie próby, to decyzja procesowa podjęta w tym względzie w postępowaniu wykonawczym ma takie samo znaczenie, jak rozstrzygnięcie zawarte w wyroku.

Żadne racje nie przemawiają za tym, by w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary było traktowane *per non est*, jak zdaje się utrzymywać autor kasacji. Brzmienie art. 89 § 1 k.k. nie daje podstaw do takiego wnioskowania. Z jego sformułowania nie wynika wcale, że pojęcie skazania na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem odnosi się wyłącznie do treści wyroku, bez uwzględnienia ewentualnych zmian w sferze tego rozstrzygnięcia wprowadzonych w postępowaniu wykonawczym, czy nawet jeszcze jurysdykcyjnym (art. 75 § 3 k.k.). Pojęcie to odnosić należy do wyroku skazującego w takim kształcie, w jakim jest on aktualny w czasie orzekania o wyroku łącznym, a więc z uwzględnieniem zmian, jeśli wprowadzone zostały w postępowaniu wykonawczym.

Reasumując, zatem należy stwierdzić, że art. 89 § 1 k.k., stanowiący podstawę do orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania, nie znajduje zastosowania, jeżeli we wszystkich zbiegających się skazaniach zarządzono w postępowaniach wykonawczych wykonanie warunkowo zawieszonych kar.

Na marginesie powyższych rozważań trzeba wskazać na paradoksalne, niemożliwe od przyjęcia konsekwencje, które zaistniałyby w praktyce orzeczniczej, gdyby przebiegała ona zgodnie z poglądem autora kasacji. Wystarczy zauważyć, że zarządzenie wykonania zawieszony kary pozbawienia wolności wymierzonej w jednym wyroku ma charakter nieodwołalnego rozstrzygnięcia w tej kwestii (pomijając oczywiście szczególne unormowanie w art. 152 k.k.w.). Jednak w wypadku skazania więcej niż jednym wyrokiem na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania za przestępstwa pozostające w zbiegu określonym w art. 85 k.k., zarządzenie wykonania kar we wszystkich tych sprawach nie przesądzałoby jeszcze o ostatecznym charakterze tych postanowień. Samo bowiem wszczęcie postępowania o wydanie wyroku łącznego pociągałoby konieczność postrzegania wyroków orzeczonych w jednostkowych sprawach w ich kształcie z chwili uprawomocnienia się, a w tej sytuacji orzeczenie łącznej kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia na podstawie art. 89 § 1 k.k. nie byłoby już dopuszczalne (tak powołana wyżej uchwała SN z dnia 27 marca 2001 r., I KZP 2/01 i wyrok SN z dnia 8 stycznia 2003 r., III KK 403/02, Lex nr 74371).

Zarzut kasacyjny jest zatem całkowicie bezzasadny. Raz jeszcze trzeba podkreślić, że skazanie na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania nie może uchodzić za takowe, jeśli wobec skazanego zarządziło wykonanie kary. W postępowaniu o wydanie wyroku łącznego obejmującym dwa skazania, co do których zarządziło wykonanie warunkowo zawieszonych kar pozbawienia wolności, nie istniała możliwość orzeczenia łącznej kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Tak więc w zaskarżonym wyroku sądu odwoławczego nie doszło do zarzuconej w kasacji błędnej wykładni przepisów art. 85 i art. 89 § 1 k.k.